

volkomen gelijk hadden, waar zij vreesden, dat dit rapport niets dan verlies en geen winst zou beteekenen, en het is daarom, dat ik, hoewel ik niets met de kwestie te maken heb en als niet-practicus over de feiten zelf niet kan en wil oordeelen, dit woord van ernstig protest wilde doen hooren.

Utrecht, 19 Februarl 1929.

J. BOEKE.

VERANDERINGEN VAN DEN POLSSLAG GEDURENDE OOGOPERATIES

Naar aanleiding van het artikel van collega MARX, *Ned. Tijdschrift voor Geneesk.* 72, II, 42, mogen mij een paar opmerkingen vergund zijn over de bespreking der polsvariatiës.

Het heeft mij n.l. getroffen, dat, terwijl tot nu toe slechts een enkele sphygmograaf bestaat (FRANK-PETTER), waarmede polskrommen met practisch te verwaarloozen fouten kunnen worden geregistreerd, de schrijver zoo maar zonder meer de, op een zeer eenvoudige manier opgeschreven, volumewisselingen van de hand bij iederen polsslag als voldoende nauwkeurig beschouwt om er besluiten uit te trekken over polsvorm en dicrotie. Het is van te voren wel met zekerheid te voorspellen, dat de plethysmograaf van WIERSMA gegeven volumewisselingen van de hand bij een polsslag onbetrouwbaar zal opschrijven.

In ieder geval dient men deze fouten eerst vast te stellen, alvorens men uit de opgeschreven krommen iets wil lezen, wat den vorm betreft. Het is ook nog te bezien, of de volumewisselingen in de hand onder alle omstandigheden identiek zijn met den vorm van den radialispols.

Verder ligt de tijd, waarin men meende uit den vorm van den pols zoo maar besluiten te kunnen trekken over de hartwerkzaamheid, reeds lang achter ons.

Veel grootere uitslagen kan men krijgen bij dergelijke experimenten door gebruik te maken van instrumenten, welke de volumewisselingen opschrijven in den armmanchet van RIVA-ROCCI. De vorm van dergelijke curven alleen is al een probleem, laat staan de eventueele veranderingen erin bij gelijktijdige oogoperaties.

Lebong Tandai, 10 December 1928.

J. MULDER.

Naar aanleiding van het ingezonden stuk van den heer MULDER diene het volgende De beschreven veranderingen in de polscurve zijn allen waargenomen, al kon dit door de weinig fraaie reproductie niet altijd goed zichtbaar gemaakt worden. Over de verklaring dezer veranderingen, waarover ik mij voorloopig slechts zeer vaag heb kunnen uitlaten, worden verdere onderzoekingen gedaan.

E. MARX.

STATISTISCH ONDERZOEK OVER THROMBOSE EN EMBOLIE.

Op den voorgrond zij gesteld, dat elke poging om licht te brengen in het bedroevende vraagstuk der thrombose en embolie gewaardeerd moet worden. Toch meen ik mijn bezwaren tegen een statistisch onderzoek niet te mogen verzwijgen.

In de eerste plaats zij opgemerkt, dat de diagnose: thrombose en embolie meermalen moeilijk, soms zelfs in het geheel niet, te stellen is. Ter illustreering het volgende:

In de maand November van het vorige jaar werd in het Tesselschade-ziekenhuis een 35-jarige oogenschijnlijk gezonde man opgenomen, met de sociale indicatie (horribile dictu): behandeling van eenige onnoozele varices aan het onderbeen. Last had de patiënt er niet van, maar hij was afgekeurd, en kwam met de mededeeling, dat hij zou worden goedgekeurd, wanneer hij van zijn varices bevrijd was.

Wij kozen daartoe de, in onze oogen eenvoudigste behandeling, n.l. de intraveneuse injectie-methode volgens SICARD met 20 pCt. salicylas natrius. Dit gebeurde 's morgens om 11 uur.